

Hälsofarliga varor och narkotikaprekursorer

Sammanfattning

I betänkandet behandlas proposition 2004/05:127 Vissa lagändringar beträffande hälsofarliga varor och narkotikaprekursorer jämte åtta motionsyrkanden som väckts med anledning av propositionen. Vidare behandlas två motionsyrkanden som väckts under den allmänna motionstiden 2003 och elva motionsyrkanden från den allmänna motionstiden 2004.

Utskottet ställer sig bakom regeringens förslag till ändringar i lagen (1992:860) om kontroll av narkotika och lagen (1999:42) om förbud mot vissa hälsofarliga varor. Utskottet välkomnar den föreslagna lagstiftningen som bl.a. möjliggör en skyndsam klassificering som hälsofarlig vara av ämnen som används som droger samtidigt som de har ett stort industriellt användningsområde. Utskottet anser att det är angeläget att regeringen skyndsamt inleder den aviserade översynen av lagstiftningen beträffande narkotika, dopningsmedel, hälsofarliga varor och flyktiga lösningsmedel och återkommer till riksdagen med förslag. Samtliga motionsyrkanden avstyrks.

I betänkandet finns fem reservationer.

Innehållsförteckning

Sammanfattning.....	1
Utskottets förslag till riksdagsbeslut.....	3
Redogörelse för ärendet.....	5
Utskottets överväganden.....	6
Lagen (1992:860) om kontroll av narkotika.....	6
Bemyndiganden.....	7
Utskottets ställningstagande.....	7
Narkotikaprekursorer.....	8
Utskottets ställningstagande.....	9
Lagen (1999:42) om förbud mot vissa hälsofarliga varor.....	9
Klassificeringsprocessen och frågan om översyn av lagstiftningen.....	10
Utskottets ställningstagande.....	14
Tillståndsgivning och ansvarig myndighet.....	14
Utskottets ställningstagande.....	16
Lagförslaget i övrigt.....	17
Reservationer.....	18
1. Bemyndiganden, punkt 1 (m, kd).....	18
2. Narkotikaklassificering, punkt 4 (m, fp, kd, c).....	18
3. Tidsutdräkten i klassificeringsprocessen, punkt 5 (m, fp, kd, c).....	19
4. Beslag m.m., punkt 7 (m, fp, kd, c).....	20
5. Tillståndsgivande myndighet, punkt 8 (m, kd).....	21
<i>Bilaga 1</i>	
Förteckning över behandlade förslag.....	22
Propositionen.....	22
Följdmotioner.....	22
Motion från allmänna motionstiden hösten 2003.....	23
Motioner från allmänna motionstiden hösten 2004.....	23
<i>Bilaga 2</i>	
Regeringens lagförslag.....	25

Utskottets förslag till riksdagsbeslut

1. Bemyndiganden

Riksdagen antar 7 c § regeringens förslag till lag om ändring i lagen (1992:860) om kontroll av narkotika. Därmed bifaller riksdagen proposition 2004/05:127 i denna del och avslår motion 2004/05:So27 yrkande 1.

Reservation 1 (m, kd)

2. Narkotikaprekursorer

Riksdagen antar regeringens förslag till lag om ändring i lagen (1992:860) om kontroll av narkotika i den mån lagförslaget inte omfattas av vad utskottet föreslagit ovan. Därmed bifaller riksdagen proposition 2004/05:127 i denna del och avslår motion 2004/05:So433.

3. Ärendets beredning

Riksdagen avslår motion 2004/05:So29 yrkande 1.

4. Narkotikaklassificering

Riksdagen avslår motionerna 2004/05:Ju330 yrkande 16, 2004/05:Ju486 yrkande 10, 2004/05:So27 yrkande 2, 2004/05:So28, 2004/05:So29 yrkande 2, 2004/05:So354 och 2004/05:So356.

Reservation 2 (m, fp, kd, c)

5. Tidsutdräkten i klassificeringsprocessen

Riksdagen avslår motionerna 2004/05:So27 yrkande 3, 2004/05:So216, 2004/05:So507 yrkande 3 och 2004/05:So656.

Reservation 3 (m, fp, kd, c)

6. Hälsofarliga varor

Riksdagen antar 3 § första och tredje styckena regeringens förslag till lag om ändring i lagen (1999:42) om förbud mot vissa hälsofarliga varor. Därmed bifaller riksdagen proposition 2004/05:127 i denna del och avslår motionerna 2003/04:So270 yrkande 1, 2004/05:So331 yrkande 1 och 2004/05:So669.

7. Beslag m.m.

Riksdagen avslår motionerna 2003/04:So270 yrkande 2 och 2004/05:So29 yrkande 3.

Reservation 4 (m, fp, kd, c)

8. Tillståndsgivande myndighet

Riksdagen antar 3 § andra och fjärde styckena regeringens förslag till lag om ändring i lagen (1999:42) om förbud mot vissa hälsofarliga varor. Därmed bifaller riksdagen proposition 2004/05:127 i denna del och avslår motion 2004/05:So27 yrkande 4.

Reservation 5 (m, kd)

9. Tekniskt handelshinder

Riksdagen avslår motion 2004/05:So331 yrkande 2.

10. Lagförslaget i övrigt

Riksdagen antar regeringens förslag till lag om ändring i lagen (1999:42) om förbud mot vissa hälsofarliga varor i den mån lagförslaget inte omfattas av vad utskottet föreslagit ovan. Därmed bifaller riksdagen proposition 2004/05:127 i denna del.

Stockholm den 19 maj 2005

På socialutskottets vägnar

Ingrid Burman

Följande ledamöter har deltagit i beslutet: Ingrid Burman (v), Margareta Israelsson (s), Cristina Husmark Pehrsson (m), Kerstin Heinemann (fp), Conny Öhman (s), Lars U Granberg (s), Catherine Persson (s), Anne Marie Brodén (m), Kenneth Johansson (c), Christer Engelhardt (s), Magdalena Andersson (m), Jan Lindholm (mp), Martin Nilsson (s), Jan Emanuel Johansson (s), Ulrik Lindgren (kd), Gunilla Wahlén (v) och Gabriel Romanus (fp).

Redogörelse för ärendet

Propositionens huvudsakliga innehåll

Regeringen föreslår i propositionen vissa ändringar i lagen (1992:860) om kontroll av narkotika. Ändringarna föreslås med anledning av att ett direktiv och en förordning med bestämmelser om narkotikaprekursorer fr.o.m. den 18 augusti 2005 kommer att ersättas av två nya EG-förordningar. Med narkotikaprekursorer förstås ämnen som kan användas för olaglig framställning av narkotika och som finns upptagna i bilagorna till någon av EG-förordningarna.

Innehållet i förordningarna är i huvudsak detsamma som i det direktiv respektive den förordning de ersätter. Regeringen anför i propositionen att vissa bestämmelser föreslås förtydligas; t.ex. klargörs det att även naturprodukter som innehåller en narkotikaprekursor kan omfattas av bestämmelserna. Vidare föreslås i propositionen att vissa bestämmelser som rör kontroll över handeln skärps för att ytterligare försvåra avledning av narkotikaprekursorer till marknaden för olaglig narkotikatillverkning. Detta gäller bl.a. mellanhänders verksamhet med att underlätta handeln med narkotikaprekursorer mellan tredjeländer.

EG-förordningarna skall träda i kraft och tillämpas fr.o.m. den 18 augusti 2005. Ändringarna i lagen om kontroll av narkotika föreslås därför träda i kraft den 18 augusti 2005.

I propositionen föreslår regeringen också några ändringar i lagen (1999:42) om förbud mot vissa hälsofarliga varor. Ändringarna föreslås mot bakgrund av att lagen vid sin tillkomst inte förutsågs behöva tillämpas på varor som har en omfattande användning inom bl.a. industrin. Det ökande missbruket av substanserna gammabutyrolakton (GBL) och 1,4-butandiol har enligt regeringen gjort att detta uppmärksammats som en brist. I detta sammanhang anför regeringen att för att kunna klassificera ett ämne som en hälsofarlig vara utan att dess normala användning förhindras måste möjligheterna att ge tillstånd för en enskild användare kompletteras med en möjlighet att meddela föreskrifter om undantag från kravet på tillstånd. Undantag från tillståndskravet skulle enligt regeringen t.ex. kunna komma i fråga för ett visst användningsområde eller om ämnet denaturerats, dvs. fått ett annat ämne tillsatt i syfte att omöjliggöra missbruk, på visst sätt. I propositionen föreslås att tillstånd och föreskrifter om undantag från kravet på tillstånd skall meddelas av regeringen eller den myndighet regeringen bestämmer.

Ändringarna i lagen om förbud mot vissa hälsofarliga varor föreslås träda i kraft den dag regeringen bestämmer.

Utskottets överväganden

Lagen (1992:860) om kontroll av narkotika

Kort om gällande reglering

Hantering av narkotika regleras i huvudsak i narkotikastrafflagen (1968:64), läkemedelslagen (1992:859), lagen (1992:860) om kontroll av narkotika och lagen (2000:1225) om straff för smuggling (smugglingslagen). Till lagarna ansluter bl.a. föreskrifter i förordningen (1992:1554) om kontroll av narkotika.

Vad som avses med narkotika definieras i 8 § narkotikastrafflagen. Av denna bestämmelse framgår att med narkotika förstås läkemedel eller hälsofarliga varor med beroendeframkallande egenskaper eller euforiserande effekter eller varor som med lätthet kan omvandlas till varor med sådana egenskaper eller effekter och som på sådan grund är föremål för kontroll enligt en internationell överenskommelse som Sverige har biträtt eller av regeringen har förklarats vara att anse som narkotika enligt lagen.

Utöver de varor som kontrolleras enligt internationella överenskommelser kan således regeringen besluta att ytterligare varor, som uppfyller kriterierna i 8 §, skall anses som narkotika. De varor regeringen förordnat skall anses som narkotika återfinns i en bilaga till förordningen om kontroll av narkotika. Vissa varor omfattas både av internationella överenskommelser och av regeringens förordning.

Läkemedelslagen innehåller de grundläggande bestämmelserna om den legala hanteringen av narkotiska läkemedel. I den mån inte annat är särskilt föreskrivet skall läkemedelslagens regler tillämpas vid hantering av narkotika. Ytterligare bestämmelser om den legala hanteringen av narkotika finns i lagen om kontroll av narkotika. Enligt lagen om kontroll av narkotika får narkotika importeras, tillverkas, exporteras, bjudas ut till försäljning, överlåtas eller innehas endast för medicinskt, vetenskapligt eller annat samhällsnyttigt ändamål som är särskilt angeläget. För dessa ändamål får narkotika i huvudsak endast hanteras av den som har tillstånd till det eller det annars är särskilt reglerat. Läkemedelsverket prövar frågor om tillstånd enligt lagen om kontroll av narkotika. Ett tillstånd skall förenas med de villkor som behövs.

Uppsåtligt eller oaktsamt brott mot lagen om kontroll av narkotika är straffsanktionerat, om inte gärningen omfattas av narkotikastrafflagen eller smugglingslagen. Ett ämne som varit föremål för brott enligt lagen om kontroll av narkotika skall förverkas om det inte är uppenbart oskäligen.

Både narkotikastrafflagen och smugglingslagen innehåller ansvarsbestämmelser för olovliga förfaranden med narkotika samt bestämmelser om förverkande av narkotika som varit föremål för brott.

Bemyndiganden

Propositionen

Enligt artikel 3 i den nya förordningen (EG) nr 273/2004 av den 11 februari 2004 om narkotikaprekursorer får de behöriga myndigheterna bl.a. ge särskilda tillstånd till apotek, apotek för veterinärmedicin, vissa typer av offentliga myndigheter eller krigsmakten att inneha eller på marknaden släppa ut narkotikaprekursorer enligt kategori 1 (se bilaga 1 till förordningen). Samma aktörer kan åläggas särskild registrering för att släppa ut narkotikaprekursorer enligt kategori 2 (se bilaga 1 till förordningen) på marknaden. Regeringen anför att Tullverket har påtalat att det är möjligt att kommissionen kommer att meddela en förordning med tillämpningsföreskrifter i anslutning till dessa bestämmelser. Regeringen påpekar att det för tillfället inte finns några tillämpningsföreskrifter och att det är oklart i vilken utsträckning framtida sådana kommer att undanröja behovet av att meddela inhemska föreskrifter.

Den nya förordningen (EG) nr 273/2004 om narkotikaprekursorer medför enligt regeringen inte i sig hinder för medlemsstaterna att meddela behövliga föreskrifter på området. Redan genom förordningen bemyndigas de behöriga myndigheterna att fatta beslut i enskilda fall. Av såväl praktiska skäl som för att öka förutsebarheten och därmed också rättssäkerheten för de enskilda marknadsaktörerna anser regeringen att det kan vara lämpligt att i stället meddela föreskrifter på området. Sådana kan inte meddelas utan ett särskilt bemyndigande. Skulle det senare visa sig att t.ex. kommissionens tillämpningsföreskrifter onödiggör eller omöjliggör att sådana föreskrifter meddelas skall föreskriftsrätten inte utnyttjas.

Motionen

I motion 2004/05:So27 av Cristina Husmark Pehrsson m.fl. (m, kd) begärs ett tillkännagivande om vad i motionen anförts om narkotikaprekursorer (yrkande 1). Motionärerna anför att enligt deras uppfattning behöver det utredas om det finns stöd i artikel 3 förordningen (EG) nr 273/2004 att bemyndiga regeringen eller Läkemedelsverket att meddela föreskrifter.

Utskottets ställningstagande

Artikel 3 i den nya förordningen (EG) nr 273/2004 om narkotikaprekursorer innehåller bestämmelser som ger enskilda medlemsstater viss valfrihet beträffande särskilda tillstånd och särskild registrering för vissa aktörer. Utskottet instämmer i regeringens bedömning att dessa bestämmelser bör kunna komma till uttryck genom föreskrifter som meddelas av regeringen eller, efter regeringens medgivande, av en myndighet. Utskottet ställer sig också bakom regeringens förslag att Läkemedelsverket som – i likhet med vad som gäller i dag – skall vara behörig myndighet enligt förordningen, ges i uppdrag att efter bemyndigande av regeringen meddela föreskrifter.

Utskottet föreslår därför att riksdagen antar 7 c § regeringens förslag till lag om ändring i lagen (1992:860) om kontroll av narkotika. Motion So27 (m, kd) yrkande 1 avstyrks därmed.

Narkotikaprekursorer

Propositionen

I propositionen erinras om att förordningar är direkt tillämpliga i medlemsstaterna och att de därför inte skall införlivas i medlemsstaternas lagstiftningar. I och med att förordningen (EG) nr 273/2004 om narkotikaprekursorer ersätter direktivet 92/109/EEG av den 14 december 1992 om tillverkning och utsläppande på marknaden av vissa ämnen som används vid illegal tillverkning av narkotiska preparat och psykotropa ämnen, skall reglerna om kontroll av handeln på den inre marknaden således inte längre införlivas i nationell lagstiftning. Regeringen gör bedömningen att lagen (1992:860) om kontroll av narkotika behöver ändras i enlighet härmed. Vissa bestämmelser, som t.ex. straffbestämmelser, skall enligt regeringen kvarstå eftersom straffrättens område inte omfattas av EG:s befogenheter. Andra bestämmelser måste enligt regeringen justeras så att de står i överensstämmelse med förordningen.

Regeringen anför vidare att det förhållandet att förordningen (EG) nr 111/2005 av den 22 december 2004 om regler för övervakning av handeln med narkotikaprekursorer mellan gemenskapen och tredjeländer ersätter den gamla förordningen (EEG) nr 3677/90 av den 13 december 1990 om åtgärder för att försvåra avledningen av vissa ämnen för olaglig framställning av narkotika och psykotropa ämnen, innebär att hänvisningar skall göras till den nya förordningen. Även i detta fall krävs enligt regeringen också vissa justeringar, bl.a. av språklig natur, men även avseende myndigheternas kontrollbefogenheter över mellanhänder som underlättar handeln med narkotikaprekursorer mellan tredjeländer.

Aktuellt

Med anledning av de lagändringar som anses behövas för genomförandet av rådets rambeslut 2004/757/RIF av den 25 oktober 2004 om minimibestämmelser för brottsrekvisit och påföljder för olaglig narkotikahandel har det inom Justitiedepartementet tagits fram en departementspromemoria *Olovlig befattning med narkotikaprekursorer. EU:s rambeslut om olaglig narkotikahandel* (Ds 2005:14) (se även bet. 2003/04:JuU29 Rambeslut om olaglig narkotikahandel s. 10). I promemorian föreslås bl.a. att ett nytt brott med tre gradindelningar – olovlig befattning med narkotikaprekursorer av normalgraden, ringa brott och grovt brott – införs i narkotikastrafflagen (1968:64). Även försök till det nya brottet skall i princip vara straffbart. Vidare föreslås vissa ändringar i narkotikastrafflagens regler om förverkande. Ändringarna föreslås träda i kraft den 1 april 2006. Promemorian kommer på sedvanligt sätt att sändas ut på remiss.

Motionen

I motion So433 av Anita Sidén och Cecilia Magnusson (m) begärs ett tillkännagivande om det angelägna behovet av att snarast införa förbud mot prekursorer i den svenska narkotikalagstiftningen.

Utskottets ställningstagande

För att förhindra avledning av narkotikaprekursorer till den olagliga tillverkningen av narkotika är det enligt utskottet viktigt att ämnen där behov av kontroll uppstår så snart som möjligt faktiskt kommer under kontroll. Genom den nya förordningen som är direkt tillämplig i medlemsstaterna torde såväl harmoniseringen av övervakningen av handeln med narkotikaprekursorer som undvikandet av att de avleds till olaglig framställning av narkotika underlättas, vilket naturligtvis är positivt. Utskottet anser också att det arbete som pågår inom Regeringskansliet med förslag till nya straffbestämmelser för hanteringen av narkotikaprekursorer är värdefullt i sammanhanget. Sammanfattningsvis ser utskottet positivt på att direktivet nu ersatts av en förordning. Utskottet ställer sig bakom samtliga ändringar i lagen om kontroll av narkotika som föreslås av regeringen. Mot bakgrund av det anförda får motion So433 (m) anses i huvudsak tillgodosedd.

Lagen (1999:42) om förbud mot vissa hälsofarliga varor

Gällande rätt

Lagen (1999:42) om förbud mot vissa hälsofarliga varor trädde i kraft den 1 april 1999. Lagen syftar till att åstadkomma ett effektivare kontrollförfarande för nya syntetiska droger. Lagen är mer begränsad men har ett vidare tillämpningsområde än narkotikalagstiftningen. Lagen kompletteras av förordningen (1999:58) om förbud mot vissa hälsofarliga varor. I bilagan till förordningen anges de varor som skall anses som hälsofarliga varor enligt lagen. I dag anges ämnena MBDB, BDB, N-bensylpiperazin, DOC, 5-MeO-DMT, 5-MeO-DIPT, 5-MeO-AMT, 2C-E, AMT, 2C-C, 2C-D, 4-AcO-DIPT och 4-HO-DIPT samt salter av dessa ämnen som hälsofarliga varor. Vissa av de varor som tidigare varit upptagna i bilagan har förts över till det kontrollsystem som erbjuds genom narkotikakontrollagstiftningen.

Lagen om förbud mot vissa hälsofarliga varor tar sikte på att få kontroll över handeln med sådana varor som i princip saknar något mera allmänt användningsområde för enskilda eller för industri, vetenskap eller sjukvård. Syftet med lagen är att kunna kontrollera vissa kemiska ämnen som används i berusningssyfte men som inte uppfyllde de kriterier som krävs för narkotikaklassificering. Som exempel på varor som skulle kunna ställas under kontroll framhölls vid lagens införande bl.a. de ovan nämnda varorna MBDB och BDB. En avgörande skillnad mellan de krav som ställs upp för klassificering enligt lagen om förbud mot vissa hälsofarliga varor och de

som ställs upp i narkotikastrafflagen är att de senare måste vara beroende-framkallande eller medföra eufori. Den utredning som föregår ett beslut om klassificering enligt lagen om förbud mot vissa hälsofarliga varor kan normalt göras mindre omfattande än en utredning inför narkotikaklassificering.

Ett straffsanktionerat förbud mot tillverkning och annat hanterande av ett ämne klassificerat som en hälsofarlig vara tillsammans med en möjlighet att förverka det beslagtagna ämnet medverkar till att göra kontrollsystemet effektivt. En vara som klassificeras som hälsofarlig vara får inte utan särskilt tillstånd införas till landet, överlåtas, framställas, förvärfvas i överlåtel-sesyfte, bjudas ut till försäljning eller innehas. Till skillnad från vad som är fallet beträffande narkotika är inte bruk av de aktuella varorna förbjudet eftersom syftet i första hand är att åstadkomma kontroll över handeln med de klassificerade varorna.

Även om de varor som ursprungligen bedömdes kunna komma att omfat-tas av lagen saknar ett mer allmänt användningsområde inom t.ex. veten-skap eller sjukvård ansågs det nödvändigt att kunna medge dispens i vissa fall. Till följd härav föreskrivs i lagen att Läkemedelsverket för ett särskilt fall kan meddela tillstånd till hantering för ett vetenskapligt eller industri-ellt ändamål. Att ansvaret lades hos Läkemedelsverket, och inte hos Folk-hälsoinstitutet (FHI, numera Statens folkhälsoinstitut), förklaras bl.a. av att FHI vid denna tid ännu inte hade anförtrots de övergripande tillsynsupp-gifter på alkohol-, narkotika- och tobaksområdena som sedermera kom att föras till myndigheten vid dess ombildning den 1 juli 2001.

Endast uppsåtliga överträdelse av bestämmelserna i lagen är straffbe-lagda. Straffskalan är böter eller fängelse i högst ett år.

Klassificeringsprocessen och frågan om översyn av lagstiftningen

Propositionen

Regeringen anser att det med hänsyn till skyddet för liv och hälsa är ange-läget att ställa de båda kemikalierna GBL och 1,4-butandiol under en mer noggrann kontroll än vad som i dag är möjligt med stöd av miljöbalken. Det bör enligt regeringen inte komma i fråga att helt förbjuda dessa båda miljövänliga ämnen med stor legal användning inom industrin. Eftersom de båda ämnena ger samma effekt vid intag som den narkotikaklassade dro-gen GHB ligger det enligt regeringen nära till hands att överväga en narkotikaklassificering även av GBL och 1,4-butandiol. Med hänsyn till att den nyttiga industriella användningen av de båda ämnena enligt regeringen inte bör förhindras måste emellertid en sådan åtgärd föregås av en ändring i lagen (1992:860) om kontroll av narkotika. Regeringen ser avsevärda prin-cipiella betänkligheter och stora kontrollproblem med att utvidga den legala narkotikanvändningen även till den industriella sektorn. Även intentionerna bakom 1961 års narkotikakonvention inger enligt regeringen vissa betänk-ligheter mot en narkotikaklassificering (konventionen ersättande äldre kon-ventioner rörande narkotika, SÖ 1964:59, ratificerad av Sverige den

9 oktober och den 4 december 1964). Vad som återstår är då att regeringen genom föreskrifter beslutar om att GBL och 1,4-butandiol i stället förs upp som hälsofarliga varor enligt lagen (1999:42) om förbud mot vissa hälsofarliga varor. Härigenom uppnås en effektivare kontroll över den icke avsedda hanteringen av ämnena. En sådan ordning skulle enligt regeringen medföra bl.a. att det blir olagligt att t.ex. tillverka och inneha ämnena. Det skulle även medföra en möjlighet att förverka dem i de fall de påträffas hos någon som inte har rätt att inneha dem.

Regeringen anför att en narkotikaklassificering av ämnen som i kroppen metaboliseras till ett redan narkotikaklassificerat ämne skulle beträffande kriminalisering av eget bruk och straffsatserna bättre överensstämma med straffvärdet hos de brottsliga gärningarna. Med tanke på vikten av att GBL och 1,4-butandiol så snabbt som möjligt kommer under kontroll så att t.ex. innehav av ämnena utan tillstånd förbjuds och att de kan förverkas sedan de påträffats hos någon som saknar tillstånd – i stället för att som nu lämnas tillbaka till ägaren av dem sedan beslag hävts på grund av att det saknas laglig grund för förverkande – föreslår regeringen dock nu att lagen om förbud mot vissa hälsofarliga varor ändras på sådant sätt att en klassificering kan ske enligt denna lag. Att lagstiftningen med förbud mot vissa hälsofarliga varor redan i dag medger en vidare tillståndsgivning än narkotikalagstiftningen medför att lagen om förbud av vissa hälsofarliga varor i nuläget är bättre lämpad för en skyndsam klassificering av ämnen med en stor industriell användning än narkotikalagstiftningen är.

I detta sammanhang kan noteras att vid införandet av lagen om förbud mot vissa hälsofarliga varor anförde regeringen att en utredning som föregår ett beslut om klassificering enligt lagen normalt torde kunna göras mindre omfattande än en utredning inför narkotikaklassificering (prop. 1997/98:183 s. 38). Om en varas egenskaper och verkningar efter en mera ingående utredning i ett senare skede konstateras uppfylla förutsättningarna för narkotikaklassning borde enligt regeringen varan flyttas över till narkotikalagstiftningen. Den här karaktären hos lagen om förbud mot vissa hälsofarliga varor har medfört att den ibland rubriceras som "väntlistelag" inför narkotikaklassificering.

Regeringen upplyser i propositionen om att vissa av de ämnen som kan förväntas bli föremål för kontroll enligt den föreslagna lagen är prekursorer till narkotika, dvs. ämnen som används vid framställning av narkotika, utan att för den skull nödvändigtvis vara narkotikaprekursorer såsom dessa föreslås definieras enligt lagen om kontroll av narkotika. Ett sådant ämne är GBL som dessutom är uppsatt på den s.k. frivilliglistan. En klassificering av GBL som hälsofarlig vara medför bl.a. att ämnet inte får föras in till landet utan tillstånd eller att införseln eller importen omfattas av de föreskrifter om undantag från kravet på tillstånd som meddelats. Ett sådant krav riskerar dock enligt regeringen inte att påverka den frivilliga övervakningen av prekursorer till narkotika på ett från kontrollsynpunkt negativt

sätt. Regeringen gör bedömningen att detta inte heller är något som utgör ett större hinder mot handel med ämnet än som är nödvändigt för att skydda liv och hälsa.

I propositionen anges att ett förslag om någon annan typ av klassificering eller att utöka det kriminaliserade området och skärpa straffsatserna i lagen om förbud mot vissa hälsofarliga varor enligt regeringen kräver en betydligt utförligare utredning än den som mot bakgrund av den skyndsamhet som krävs i detta ärende varit möjlig att göra.

Regeringen anför att den dock har uppmärksammat att de möjligheter till klassificering, straffsanktionering och övervakning som i dag finns i huvudsak fungerar väl men ändå inte är i alla delar tillfyllest. Regeringen gör bedömningen att en översyn behövs av framför allt lagstiftningen om narkotika, dopningsmedel, hälsofarliga varor och flyktiga lösningsmedel. Regeringen anför att den därför har för avsikt att initiera en sådan översyn.

Motionerna

En motion tar upp frågan om ärendets beredning.

I *motion So29 av Kerstin Heinemann m.fl. (fp)* begärs ett tillkännagivande om vad som i motionen anförts om ärendets beredning (*yrkande 1*). Motionärerna, som i och för sig välkomnar förslaget, anser att det tagit för lång tid för regeringen att leverera det, och när förslaget väl kommer liknar det en nödlösning samtidigt som regeringen aviserar en översyn av narkotikalagstiftningen. Frågorna om reglering av användningen av ämnen som GBL och 1,4-butandiol har diskuterats upprepade gånger de senaste åren. Under de år diskussionerna pågått har regeringen inte tillsatt någon utredning eller åstadkommit någon departementspromemoria. Motionärerna anför att detta inte är ett rimligt förfarande i denna fråga, som rymmer komplicerade motsättningar mellan industriintressen och narkotikapolitik.

I sju motioner framförs att nu aktuella ämnen bör narkotikaklassas.

I *motion So27 av Cristina Husmark Pehrsson m.fl. (m, kd)* begärs ett tillkännagivande om vad i motionen anförts om hälsofarliga varor (*yrkande 2*). Motionärerna anför bl.a. att det ter sig orimligt att GHB betraktas som narkotika medan GBL klassificeras som ett hälsofarligt ämne. Ämnen som används i missbrukssammanhang bör enligt motionärerna hanteras i narkotikastrafflagen.

I *motion So29 av Kerstin Heinemann m.fl. (fp)* begärs ett tillkännagivande om vad som i motionen anförts om hantering av narkotikaklassade ämnen och narkotikaklassning av GBL och 1,4-BD (*yrkande 2*). Motionärerna anför att de förtydliganden av reglerna som regeringen nu föreslår skulle kunna infogas även i narkotikalagstiftningen. Ett liknande yrkande framställs i *motion Ju486 av Johan Persson m.fl. (fp)* (*yrkande 10*).

I *motion So28 av Annika Qarlsson (c)* begärs ett tillkännagivande om att bestämmelserna bör ses över i syfte att kunna svara mot den snabba uppkomsten av nya narkotiska preparat som används i berusningssyfte. Liknande yrkanden framställs i *Ju330 av Johan Linander m.fl. (c)* (yrkande 16), *So354 av Claes Västerteg och Sofia Larsen (c)* och *So356 av Annika Qarlsson (c)*.

I fyra motioner diskuteras frågan om tidsutdräkten i klassificeringsprocessen.

I *motion So27 av Cristina Husmark Pehrsson m.fl. (m, kd)* begärs ett tillkännagivande om vad som i motionen anförs om behovet av en snabbare och flexiblere klassificeringsprocess (yrkande 3). Motionärerna anför bl.a. att ett nationellt råd med uppgift att klassificera och eventuellt kriminalisera ämnen som används i berusningssyfte skulle kunna inrättas.

I *motion So507 av Cristina Husmark Pehrsson m.fl. (m)* (yrkande 3) begärs ett tillkännagivande om vad i motionen anförs om missbruk av narkotika. Motionärerna anför bl.a. att det enligt deras åsikt inte skall ta flera år att narkotikaklassa nya droger och att regelverket för detta behöver förbättras. Ett liknande yrkande framställs i *motion So216 av Ulf Sjösten (m)*.

I *motion So656 av Christer Winbäck (fp)* begärs tillkännagivande om en s.k. akutlista för ännu ej narkotikaklassade ämnen. Motionären anför att lagstiftningen tar för lång tid att tillföra nya ämnen till listan med narkotikaklassade ämnen.

Tidigare behandling

I en interpellationsdebatt den 12 oktober 2004 om bl.a. klassificering av ämnen som kan användas som narkotika och åtgärder för att samordna detta arbete inom EU (interpellationer 2004/05:33 och 2004/05:41) anförde *statsrådet Morgan Johansson* bl.a. följande:

Jag vill dock framhålla att Sverige har ett internationellt sett mycket väl fungerande system som möjliggör att preparat snabbt kan klassificeras som narkotika. I vissa fall är dock inte systemet med narkotikaklassificering möjligt att använda eller så anses det inte tillräckligt skyndsamt. Därför har lagen (1999:42) om förbud mot vissa hälsofarliga varor skapats. Lagen har ett något vidare tillämpningsområde än lagen (1992:860) om kontroll av narkotika. Utredningar om substansers farlighet kan enligt lagen om förbud mot vissa hälsofarliga varor ofta utföras snabbare än utredningar om narkotikaklassificering.

Inom EU har det byggts upp ett väl fungerande system där medlemsländerna rapporterar förekomsten av nya ämnen som inte tidigare är narkotikaklassade till EU:s narkotikacentrum ECNN och Europol. Vid behov företas sedan en gemensam analys som därefter kan resultera i en rekommendation att alla medlemsländer bör kontrollera det aktuella ämnet. På så sätt kan vi utnyttja EU:s samlade kompetens för att få till stånd en grundlig analys av nya ämnen som dyker upp på missbruksmarknaden. Jag vill framhålla att klassificering av ämnen är en fråga för de enskilda medlemsländerna – med iakttagande av de gemensamma regler till skydd för de fria rörelserna som kan vara aktuella. En för hela

EU gemensam klassificering skulle också ta betydligt längre tid att genomföra än det tar för de enskilda länderna. Det är därför viktigt att denna behörighet även framgent är nationell.

Beträffande GBL har endast ett fåtal andra medlemsländer uppmärksammat att det förekommer i missbrukssammanhang. Beträffande butandiol har endast Sverige gjort det. – – –

Utskottets ställningstagande

I motion So29 (fp) yrkande 1 påpekas att regleringen av användningen av GBL och 1,4-butandiol tagit för lång tid. Utskottet har förståelse för den synpunkten. Utskottet anser också att det är angeläget att den nu aviserade översynen av lagstiftningen beträffande narkotika, dopningsmedel, hälsofarliga varor och flyktiga lösningsmedel kommer till stånd. Utskottet förutsätter att regeringen skyndsamt inleder arbetet med frågorna och återkommer till riksdagen med ett förslag. Med det anförda anser utskottet att motionen delvis tillgodoses.

I ett antal motioner begärs att lagstiftningen ses över så att ämnena GBL och 1,4-butandiol kan narkotikaklassas. Utskottet ser emellertid svårigheter med att helt förbjuda de båda ämnena som enligt uppgift har relativt stor legal användning inom industrin. Utskottet delar bedömningen att det finns principiella problem med att utvidga den legala narkotikaanvändningen till den industriella sektorn, vilket skulle behöva bli fallet om ämnena narkotikaklassades. Utskottet ställer sig således bakom den föreslagna ordningen som innebär att bl.a. GBL och 1,4-butandiol kan föras upp som hälsofarliga varor enligt lagen därom. Motionerna Ju330 (c) yrkande 16, Ju486 (fp) yrkande 10, So27 (m, kd) yrkande 2, So28 (c), So29 (fp) yrkande 2, So354 (c) och So356 (c) avstyrks därför.

Utskottet vill erinra om att lagen (1999:42) om förbud mot vissa hälsofarliga varor medger en vidare tillståndsgivning än narkotikalagstiftningen, vilket innebär att den förstnämnda lagen är bättre lämpad för en skyndsam klassificering av ämnen med en stor industriell användning än vad narkotikalagstiftningen är. En utredning som föregår ett beslut om klassificering enligt lagen om förbud mot vissa hälsofarliga varor kan normalt göras mindre omfattande än en utredning inför narkotikaklassificering. Genom att låta ett ämne omfattas av lagen om förbud mot vissa hälsofarliga varor uppnås en snabbare kontroll över ämnet än om ämnet skall utredas och narkotikaklassificeras. Med hänsyn till det anförda avstyrks motionerna So27 (m, kd) yrkande 3, So507 (m) yrkande 3, So216 (m) och So656 (fp).

Tillståndsgivning och ansvarig myndighet

Propositionen

För att nu möjliggöra den klassificering som hälsofarlig vara av t.ex. GBL och 1,4-butandiol som diskuteras anför regeringen att vissa ändringar bör göras i lagen (1999:42) om förbud mot vissa hälsofarliga varor. I dag anges i lagen att tillstånd får ges för ett vetenskapligt eller industriellt ändamål.

Det går enligt regeringen inte att i förväg förutse alla situationer där det kan vara lämpligt att medge tillstånd. Det är därför ett område som enligt regeringen lämpar sig väl för en ramlagstiftning med möjligheter för tillståndsgivande myndighet att använda sina expertkunskaper och rättstillämparen att utveckla rättspraxis för att klargöra vad som skall avses med vetenskapligt eller industriellt ändamål.

Bestämmelserna i lagen bör enligt regeringen, för att det skall bli möjligt att klassificera varor med stor industriell användning, utvecklas så att de i tillståndshänseende uppnår en bättre överensstämmelse med motsvarande regler i lagen (1992:860) om kontroll av narkotika. Detta innebär att tillstånd till hantering för ett vetenskapligt eller industriellt ändamål bör kunna förenas med villkor och att ett tillstånd skall kunna återkallas om ett villkor överträtts. Tillstånd bör även kunna återkallas i vissa andra situationer, t.ex. om tillståndshavaren brutit mot lagen.

Regeringen föreslår att den myndighet som ansvarar för utredningen av behovet av klassificering som hälsofarlig vara ges uppgiften att besluta om undantag från lagens tillämpning. Statens folkhälsoinstitut (FHI) bör därför enligt regeringen vara den myndighet som, i stället för Läkemedelsverket, har att handlägga löpande förvaltningsrättsliga ärenden enligt lagen. FHI har dock påtalat att myndigheten för närvarande inte besitter den nödvändiga kompetensen för att ta över uppgiften från Läkemedelsverket. FHI skall enligt regeringens mening ta över uppgiften så snart den nödvändiga kompetensen rekryterats. Detta bör enligt regeringen vara möjligt till i varje fall den 1 januari 2006. Av praktiska skäl bör därför lagen ändras så att regeringen, eller den myndighet regeringen bestämmer, får meddela tillstånd och föreskrifter.

Motionerna

Tre motioner tar upp frågan om hantering av ämnen som har ett ursprungligt användningsområde inom industrin.

I *motion So331 av Anne-Marie Ekström m.fl. (fp) (yrkande 1)* begärs ett tillkännagivande om ändring av lagstiftningen om innehav och användning av ämnen som används som droger men som har ett annat användningsområde inom t.ex. industrin. Liknande yrkanden framställs i *motionerna 2003/04:So270 av Birgitta Sellén och Birgitta Carlsson (c) (yrkande 1)* och *So669 av Lennart Kollmats (fp)*. I *motion So331* begärs dessutom ett tillkännagivande om utbyte inom EU av erfarenheter vad avser ämnen som används som droger men som har ett annat användningsområde inom t.ex. industrin (*yrkande 2*). Motionärerna anför att eftersom klassificering betraktas som ett s.k. tekniskt handelshinder är det också viktigt att hänsyn tas till EG-rättens krav.

Två motioner tar upp frågor om beslag och förverkande.

I motion 2003/04:So270 av Birgitta Sellén och Birgitta Carlsson (c) begärs ett tillkännagivande om att låta polisen beslagta och förstöra kemiska substanser som använts som narkotika (yrkande 2).

I motion So29 av Kerstin Heinemann m.fl. (fp) begärs ett tillkännagivande om förverkande av oklassificerad narkotika (yrkande 3). Motionärerna anför bl.a. att alla ämnen som är t.ex. beroendeframkallande och stimulerande samt hallucinogena bör kunna förverkas om den situationen ämnet påträffas i motiverar det. Tveksamma fall skulle kunna domstolsprövas. Motionärerna anser att regeringen bör utreda denna fråga och återkomma med förslag.

En motion tar upp frågan om tillståndsgivande myndighet.

I motion So27 av Cristina Husmark Pehrsson m.fl. (m, kd) begärs ett tillkännagivande om tillståndsgivande myndighet (yrkande 4). Motionärerna anför att Läkemedelsverket bör ansvara för utredning av klassificeringsbehovet, detta mot bakgrund av att Statens folkhälsoinstitut i dagsläget saknar tillräcklig kompetens på området samtidigt som Läkemedelsverket handhar frågor som rör tillståndsgivning för narkotikaklassade läkemedel.

Utskottets ställningstagande

Genom den föreslagna lagändringen möjliggörs en skyndsam klassificering som hälsofarlig vara av ämnen som används som droger samtidigt som de har ett stort industriellt användningsområde. Härigenom kan aktuella ämnen snabbt komma under kontroll så att exempelvis innehav utan tillstånd kan förbjudas och förverkande kan ske när ämnena påträffas hos någon som saknar tillstånd. Denna ordning välkomnas av utskottet. Därmed föreslår utskottet att riksdagen antar 3 § första och tredje styckena regeringens förslag om ändring i lagen om förbud mot vissa hälsofarliga varor. Utskottet anser att motionerna 2003/04:So270 (c) yrkande 1, So331 (fp) yrkande 1 och So669 (fp) är tillgodosedda genom förslaget.

I ett par motioner anförts att alla ämnen som är t.ex. beroendeframkallande och stimulerande samt hallucinogena bör kunna beslagtas och förverkas om den situationen ämnet påträffas i motiverar det. Utskottet har viss förståelse för motionärernas synpunkter. En sådan ordning väcker dock både gränsdragningsfrågor och rättssäkerhetsfrågor. Utskottet anser att frågeställningarna hör hemma inom ramen för den översyn av narkotikalagstiftningen regeringen aviserar i propositionen. Med det anförda får motionerna 2003/04:So270 (c) yrkande 2 och So29 (fp) yrkande 3 anses delvis tillgodosedda.

Utskottet ställer sig bakom förslaget att regeringen eller den myndighet regeringen bestämmer får meddela tillstånd och föreskrifter. Utskottet föreslår därför att riksdagen antar 3 § andra och fjärde styckena regeringens förslag till lag om ändring i lagen om förbud mot vissa hälsofarliga varor. Därmed avstyrker utskottet motion So27 (m, kd) yrkande 4.

Den föreslagna klassificeringen av vissa ämnen som hälsofarlig vara utgör ett s.k. tekniskt handelshinder och skall därför anmälas enligt Europaparlamentets och rådets direktiv 98/34/EG av den 22 juni 1998 om ett informationsförfarande beträffande tekniska standarder och föreskrifter. I propositionen anförts att regeringen har anmält den föreslagna lagändringen och ett förslag till förordningsändring enligt vilket GBL och 1,4-butandiol klassificeras som hälsofarliga varor till kommissionen. Utskottet anser att motion So331 (fp) yrkande 2 härigenom är tillgodosett.

Lagförslaget i övrigt

Utskottet föreslår att riksdagen antar regeringens förslag till lag om ändring i lagen (1999:42) om förbud mot vissa hälsofarliga varor i den mån lagförslaget inte omfattas av vad utskottet föreslagit ovan.

Reservationer

Utskottets förslag till riksdagsbeslut och ställningstaganden har föranlett följande reservationer. I rubriken anges vilken punkt i utskottets förslag till riksdagsbeslut som behandlas i avsnittet.

1. Bemyndiganden, punkt 1 (m, kd)

av Cristina Husmark Pehrsson (m), Anne Marie Brodén (m), Magdalena Andersson (m) och Ulrik Lindgren (kd).

Förslag till riksdagsbeslut

Vi anser att förslaget till riksdagsbeslut under punkt 1 borde ha följande lydelse:

Riksdagen avslår 7 c § regeringens förslag till lag om ändring i lagen (1992:860) om kontroll av narkotika och tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i reservationen. Därmed bifaller riksdagen motion 2004/05:So27 yrkande 1 och avslår proposition 2004/05:127 i denna del.

Ställningstagande

Vi anser att det bemyndigande som föreslås införas i 7 c § lagen (1992:860) om kontroll av narkotika måste föregås av en grundligare utredning än den som hittills skett. Detta för att klarlägga om det finns stöd i artikel 3 förordning (EG) nr 273/2004 att bemyndiga regeringen eller Läkemedelsverket att meddela föreskrifter. Den föreslagna lagbestämmelsen bör därför avslås och regeringen skyndsamt utreda frågan och därefter återkomma till riksdagen med förslag. Vad vi nu anført bör riksdagen som sin mening ge regeringen till känna.

2. Narkotikaklassificering, punkt 4 (m, fp, kd, c)

av Cristina Husmark Pehrsson (m), Kerstin Heinemann (fp), Anne Marie Brodén (m), Kenneth Johansson (c), Magdalena Andersson (m), Ulrik Lindgren (kd) och Gabriel Romanus (fp).

Förslag till riksdagsbeslut

Vi anser att förslaget till riksdagsbeslut under punkt 4 borde ha följande lydelse:

Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i reservationen. Därmed bifaller riksdagen motionerna 2004/05:Ju330 yrkande 16, 2004/05:Ju486 yrkande 10, 2004/05:So27 yrkande 2, 2004/05:So28, 2004/05:So29 yrkande 2, 2004/05:So354 och 2004/05:So356.

Ställningstagande

Vi anser att arbetet med att förhindra användningen av narkotikapreparat i Sverige i dag sker på ett omodernt och långsamt sätt. Polisen kan inte agera slagkraftigt utan tvingas att ligga många steg efter brukarna för att inte lagstiftaren, Sveriges riksdag, ger polisen erforderliga verktyg. För att förändra situationen anser vi att ämnen med narkotiska effekter skall narkotikaklassas. Vi menar att det är orimligt att vissa ämnen såsom t.ex. GHB betraktas som narkotika, medan GBL skall klassificeras som en hälsofarlig vara. Vi anser att de ändringar som nu föreslås i lagen (1999:42) om förbud mot vissa hälsofarliga varor även skulle kunna införas i lagen (1992:860) om kontroll av narkotika. Härigenom skulle narkotikaklassning av ämnen som t.ex. GBL och 1,4-butandiol inte behöva medföra orimliga besvär för industrin samtidigt som ämnena skulle komma att omfattas av narkotikastrafflagen (1968:64). Sammanfattningsvis anser vi således att narkotikalagstiftningen bör förändras i syfte att svara mot den snabba uppkomsten av nya narkotikapreparat. Regeringen bör enligt vår uppfattning återkomma till riksdagen med ett sådant förslag. Vad vi nu anfört bör riksdagen som sin mening ge regeringen till känna.

3. Tidsutdräkten i klassificeringsprocessen, punkt 5 (m, fp, kd, c)

av Cristina Husmark Pehrsson (m), Kerstin Heinemann (fp), Anne Marie Brodén (m), Kenneth Johansson (c), Magdalena Andersson (m), Ulrik Lindgren (kd) och Gabriel Romanus (fp).

Förslag till riksdagsbeslut

Vi anser att förslaget till riksdagsbeslut under punkt 5 borde ha följande lydelse:

Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i reservationen. Därmed bifaller riksdagen motionerna 2004/05:So27 yrkande 3, 2004/05:So216, 2004/05:So507 yrkande 3 och 2004/05:So656.

Ställningstagande

Syftet med lagen (1999:42) om förbud mot vissa hälsofarliga varor var ursprungligen att snabba upp klassificeringsprocessen genom en snabbare utredningsprocess än den som föregår narkotikaklassificering. Vi anser att lagstiftningen visat sig otillräcklig och att den behöver förändras. Flexibili-

teten i klassificeringsprocessen måste bli betydligt större. Vi anser att detta gäller såväl klassificeringen av narkotikapreparat som hälsofarliga varor. Lagstiftningen bör utgå från de kemiska substansernas effekt inte deras kemiska form. Ett alternativ skulle kunna vara att ämnen som bedöms kunna komma i fråga för narkotikaklassificeringen under utredningstiden förs upp på en s.k. akutlista och med stöd härav interimistiskt kan omhändertas. Ett annat alternativ skulle kunna vara inrättandet av ett nationellt råd som får till uppgift att klassificera ämnen som används i berusningssyfte oavsett ursprungligt användningsområde. Sammanfattningsvis anser vi att regeringen bör utreda hur klassificeringsprocessen för såväl narkotika som hälsofarliga varor skulle kunna genomföras fortare och återkomma till riksdagen med ett förslag. Vad vi nu anfört bör riksdagen som sin mening ge regeringen till känna.

4. Beslag m.m., punkt 7 (m, fp, kd, c)

av Cristina Husmark Pehrsson (m), Kerstin Heinemann (fp), Anne Marie Brodén (m), Kenneth Johansson (c), Magdalena Andersson (m), Ulrik Lindgren (kd) och Gabriel Romanus (fp).

Förslag till riksdagsbeslut

Vi anser att förslaget till riksdagsbeslut under punkt 7 borde ha följande lydelse:

Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i reservationen. Därmed bifaller riksdagen motionerna 2003/04:So270 yrkande 2 och 2004/05:So29 yrkande 3.

Ställningstagande

Vi anser att det är uppenbart orimligt att polisen i vissa fall tvingas lämna tillbaka ämnen till missbrukare eller langare därför att ämnet ännu inte klassificerats som narkotika eller hälsofarlig vara. Lagstiftningen bör enligt vår mening ändras på så sätt att ett ämne som är beroendeframkallande och stimulerande, lugnande eller hallucinogent samt ämnen som har motsvarande effekter som redan klassificerade ämnen kan förverkas om situationen i vilken ämnet påträffas kräver det. Vid tveksamma fall skulle domstol kunna pröva frågan om förverkande. Vi anser att regeringen bör ges i uppdrag att – inom ramen för den aviserade översynen av narkotikalagstiftningen – med förtur utreda denna fråga och återkomma till riksdagen med ett förslag. Vad vi nu anfört bör riksdagen som sin mening ge regeringen till känna.

5. Tillståndsgivande myndighet, punkt 8 (m, kd)

av Cristina Husmark Pehrsson (m), Anne Marie Brodén (m), Magdalena Andersson (m) och Ulrik Lindgren (kd).

Förslag till riksdagsbeslut

Vi anser att förslaget till riksdagsbeslut under punkt 8 borde ha följande lydelse:

Riksdagen antar 3 § andra och fjärde styckena regeringens förslag till lag om ändring i lagen (1999:42) om förbud mot vissa hälsofarliga varor samt tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i reservationen. Därmed bifaller riksdagen proposition 2004/05:127 i denna del och motion 2004/05:So27 yrkande 4.

Ställningstagande

Vi anser att Läkemedelsverkets kompetensprofil är bättre anpassad för att bedöma vilka varor som bör klassificeras som hälsofarliga varor eller narkotika. Läkemedelsverket har dessutom i dag hand om frågor som rör tillståndsgivning för narkotikaklassade läkemedel. Folkhälsoinstitutet saknar tillräcklig kompetens på detta område. Vi anser därför att Läkemedelsverket alltjämt skall handlägga löpande förvaltningsrättsliga ärenden enligt lagen (1999:42) om förbud mot vissa hälsofarliga varor. Regeringens förslag till lagtext möjliggör i och för sig att Läkemedelsverket får uppgiften att meddela tillstånd och föreskrifter. Vi anser emellertid att det uttryckligen skall framgå av lagtexten att det är Läkemedelsverket som skall ha den uppgiften. Regeringen bör därför återkomma till riksdagen med ett sådant förslag. I avvaktan härpå kan vi acceptera den föreslagna lydelsen. Vad vi nu anfört bör riksdagen som sin mening ge regeringen till känna.

BILAGA 1

Förteckning över behandlade förslag

Propositionen

Proposition 2004/05:127 Vissa lagändringar beträffande hälsofarliga varor och narkotikaprekursorer:

Regeringen föreslår att riksdagen antar regeringens förslag till

1. lag om ändring i lagen (1992:860) om kontroll av narkotika,
2. lag om ändring i lagen (1999:42) om förbud mot vissa hälsofarliga varor.

Följdmotioner

2004/05:So27 av Cristina Husmark Pehrsson m.fl. (m, kd):

1. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad i motionen anförs om narkotikaprekursorer.
2. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad i motionen anförs om hälsofarliga varor.
3. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad i motionen anförs om behovet av en snabbare och flexiblere klassificeringsprocess.
4. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad i motionen anförs om tillståndsgivande myndighet.

2004/05:So28 av Annika Qarlsso m.fl. (c):

Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad i motionen anförs om att bestämmelserna bör ses över i syfte att kunna svara mot den snabba uppkomsten av nya narkotiska preparat som används i berusningssyfte.

2004/05:So29 av Kerstin Heinemann m.fl. (fp):

1. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad i motionen anförs om ärendets beredning.
2. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad i motionen anförs om hantering av narkotikaklassade ämnen och narkotikaklassning av GBL och 1,4-butandiol.
3. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad i motionen anförs om förverkande av oklassificerad narkotika.

Motion från allmänna motionstiden hösten 2003

2003/04:So270 av Birgitta Sellén och Birgitta Carlsson (båda c):

1. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad i motionen anförts om att mycket snabbare klassa och förbjuda olika kemiska substanser som används i droger.
2. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad i motionen anförts om att låta polisen beslagta och förstöra kemiska substanser som använts som narkotika.

Motioner från allmänna motionstiden hösten 2004

2004/05:Ju330 av Johan Linander m.fl. (c):

16. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad i motionen anförts om att narkotikastrafflagen bör ses över i syfte att kunna svara mot den snabba uppkomsten av nya narkotiska preparat.

2004/05:Ju486 av Johan Pehrson m.fl. (fp):

10. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad i motionen anförts om att ämnen inom t.ex. industrin skall kunna klassas som narkotika om ämnet används som berusningsmedel.

2004/05:So216 av Ulf Sjösten (m):

Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad i motionen anförts om åtgärder i syfte att kriminalisera nya designade droger och droger där det ursprungliga användningsområdet är ett helt annat.

2004/05:So331 av Anne-Marie Ekström m.fl. (fp):

1. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad i motionen anförts om ändring av lagstiftning för innehav och användning av ämnen som används som droger men som har ett annat användningsområde inom t.ex. industrin.
2. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad i motionen anförts om utbyte inom EU av erfarenheter vad avser ämnen som används som droger men som har ett annat användningsområde inom t.ex. industrin.

2004/05:So354 av Claes Västerteg och Sofia Larsen (båda c):

Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad i motionen anförts om att narkotikastrafflagen bör ses över för att kunna svara mot den snabba uppkomsten av nya narkotiska preparat.

2004/05:So356 av Annika Qarlsson (c):

Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad i motionen anförs om att narkotikalagstiftningen bör ses över för att kunna svara mot den snabba uppkomsten av nya narkotiska preparat.

2004/05:So433 av Anita Sidén och Cecilia Magnusson (båda m):

Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad i motionen anförs om det angelägna behovet av att snarast införa förbud mot prekursorer i den svenska narkotikalagstiftningen.

2004/05:So507 av Cristina Husmark Pehrsson m.fl. (m):

3. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad i motionen anförs om missbruk av narkotika.

2004/05:So656 av Christer Winbäck (fp):

Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad i motionen anförs om en s.k. akutlista för ännu ej narkotikaklassade ämnen.

2004/05:So669 av Lennart Kollmats (fp):

Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad i motionen anförs om förslag på hur man kan lösa problem med vissa berusningsmedel och preparat som inte är narkotikaklassade.

BILAGA 2

Regeringens lagförslag

2.1 Förslag till lag om ändring i lagen (1992:860) om kontroll av narkotika

Härigenom föreskrivs i fråga om lagen (1992:860) om kontroll av narkotika¹

dels att 7 b § skall upphöra att gälla,

dels att 7 a och 7 c–14 §§ samt rubriken närmast före 7 a § skall ha följande lydelse.

Nuvarande lydelse

Kemiska ämnen som kan användas vid olaglig tillverkning av narkotika

Föreslagen lydelse

Narkotikaprekursorer

7 a §²

Bestämmelserna i 8–14 §§ skall tillämpas även på kemiska ämnen som kan användas vid olaglig tillverkning av narkotika. Regeringen meddelar föreskrifter om vilka ämnen det gäller. Bestämmelser som rör import, export och sändande genom tullområdet (transit) av sådana ämnen finns i rådets förordning (EEG) nr 3677/90 av den 13 december 1990 om åtgärder för att försvåra avledningen av vissa ämnen för olaglig framställning av narkotika och psykotropa ämnen.

Med narkotikaprekursor avses i denna lag ett ämne som kan användas för olaglig framställning av narkotika och som finns upptaget i bilaga till Europaparlamentets och rådets förordning (EG) nr 273/2004 av den 11 februari 2004 om narkotikaprekursorer³ eller rådets förordning (EG) nr 111/2005 av den 22 december 2004 om regler för övervakning av handeln med narkotikaprekursorer mellan gemenskapen och tredjeländer⁴.

7 c §⁵

Regeringen får meddela föreskrifter om att yrkesmässig verksamhet avseende tillverkning, handel, transport och förvaring av ämne som avses i 7 a § får bedrivas endast efter tillstånd eller efter anmälan om verksamheten.

Regeringen, eller efter regeringens bemyndigande, Läkemedelsverket får meddela föreskrifter om

1. särskilda tillstånd för apotek eller myndigheter att inneha eller släppa ut narkotikaprekursorer på marknaden, och

¹ Senaste lydelse av 7 b § 1993:361.

² Senaste lydelse 1995:476.

³ EUT L 047, 18.2.2004 s. 1 (Celex 32004R0273).

⁴ EUT L 022, 26.1.2005, s. 1 (Celex 32005R0111).

⁵ Senaste lydelse 1995:476.

2. särskild registrering av apotek eller myndigheter för utsläppande av narkotikaprekursorer på marknaden.

8 §⁶

Läkemedelsverket prövar frågor om tillstånd enligt denna lag och enligt förordning (EEG) nr 3677/90.

Tillstånd skall förenas med de villkor som behövs. Vid prövningen skall verket särskilt ta hänsyn till innehållet i de överenskommelser om narkotika och om kemiska ämnen som kan användas vid olaglig tillverkning av narkotika som Sverige har biträtt. Ett tillstånd får återkallas av verket, om det behövs för att förebygga missbruk av narkotika eller för att förebygga att ett ämne används till olaglig tillverkning av narkotika. Ett tillstånd får också återkallas om tillståndshavaren har åsidosatt föreskrifter eller villkor som har meddelats med stöd av lagen eller om det finns andra särskilda skäl till återkallelse.

Anmälan som avses i 7 c § och i förordning (EEG) nr 3677/90 skall göras hos Läkemedelsverket.

Läkemedelsverket prövar frågor om tillstånd enligt denna lag.

Tillstånd skall förenas med de villkor som behövs. Vid prövningen skall verket särskilt ta hänsyn till innehållet i de överenskommelser om narkotika som Sverige har biträtt. Ett tillstånd får återkallas av verket, om det behövs för att förebygga missbruk av narkotika. Ett tillstånd får också återkallas om tillståndshavaren har åsidosatt föreskrifter eller villkor som har meddelats med stöd av lagen eller om det finns andra särskilda skäl till återkallelse.

Läkemedelsverket är behörig myndighet enligt förordning (EG) nr 273/2004 och förordning (EG) nr 111/2005.

9 §⁷

Den som importerar, exporterar, transiterar, tillverkar eller handlar med narkotika eller bedriver tillstånds- eller anmälningspliktig verksamhet beträffande ämne som avses i 7 a § skall föra sådana anteckningar som behövs för att kontrollera efterlevnaden av bestämmelserna i denna lag och föreskrifter som meddelats med stöd av lagen. Föreståndare för en vetenskaplig institution där narkotika används i vetenskapligt syfte,

Den som importerar, exporterar, transiterar, tillverkar eller handlar med narkotika skall föra sådana anteckningar som behövs för att kontrollera efterlevnaden av bestämmelserna i denna lag och föreskrifter som meddelats med stöd av lagen. Föreståndare för en vetenskaplig institution där narkotika används i vetenskapligt syfte skall föra sådana anteckningar som behövs för kontrollen av användningen.

⁶ Senaste lydelse 1995:476.

⁷ Senaste lydelse 1993:361.

skall föra sådana anteckningar som behövs för kontrollen av användningen.

9 a §⁸

Den som yrkesmässigt importerar, exporterar, transiterar, tillverkar eller handlar med narkotika *eller tillverkar, handlar med, transporterar eller förvarar ämne som avses i 7 a §* skall på varans förpackning genom märkning eller på annat sätt ange narkotikans *eller ämnets* namn.

Den som yrkesmässigt importerar, exporterar, transiterar, tillverkar eller handlar med narkotika skall på varans förpackning genom märkning eller på annat sätt ange narkotikans namn.

10 §⁹

Läkemedelsverket har tillsynen över efterlevnaden av förordning (EEG) nr 3677/90, av denna lag samt av de föreskrifter och villkor som har meddelats med stöd av lagen.

Läkemedelsverket har tillsynen över efterlevnaden av förordning (EG) nr 273/2004 och förordning (EG) nr 111/2005, av denna lag samt av de föreskrifter och villkor som har meddelats med stöd av lagen.

11 §¹⁰

Läkemedelsverket har rätt att på begäran få de upplysningar och handlingar som behövs för tillsynen och får meddela de förelägganden och förbud som behövs för att förordning (EEG) nr 3677/90, denna lag eller föreskrifter som har meddelats med stöd av lagen skall efterlevas.

Läkemedelsverket har rätt att på begäran få de upplysningar och handlingar som behövs för tillsynen och får meddela de förelägganden och förbud som behövs för att förordning (EG) nr 273/2004, förordning (EG) nr 111/2005, denna lag eller föreskrifter som har meddelats med stöd av lagen skall efterlevas.

För tillsyn har Läkemedelsverket rätt till tillträde dels till områden, lokaler och andra utrymmen som används i samband med import, export, transit, tillverkning, handel, transport, förvaring eller annan hantering av narkotika eller förpackningsmaterial till narkotika, dels till utrymmen där prövning av narkotikans egenskaper utförs. Detsamma gäller sådana utrymmen som används i

För tillsyn har Läkemedelsverket rätt till tillträde dels till områden, lokaler och andra utrymmen som används i samband med import, export, transit, *agerande som mellanhand*, tillverkning, handel, transport, förvaring eller annan hantering av narkotika eller förpackningsmaterial till narkotika, dels till utrymmen där prövning av narkotikans egenskaper utförs. Detsamma gäller sådana

⁸ Senaste lydelse 1995:476.

⁹ Senaste lydelse 1995:476.

¹⁰ Senaste lydelse 1995:476.

samband med import, export, transit, tillverkning, handel, transport och förvaring av *ämne som avses i 7 a §* eller andra utgångsämnen till narkotika. Verket får i sådana utrymmen göra undersökningar och ta prover. Läkemedelsverket har dock inte med stöd av denna lag rätt till tillträde till bostäder.

utrymmen som används i samband med import, export, transit, *agerande som mellanhand*, tillverkning, handel, transport och förvaring av *narkotikaprekursorer* eller andra utgångsämnen till narkotika. Verket får i sådana utrymmen göra undersökningar och ta prover. Läkemedelsverket har dock inte med stöd av denna lag rätt till tillträde till bostäder.

Polismyndigheten skall lämna det biträde som behövs för tillsyn enligt denna paragraf.

På begäran skall den som förfogar över sådana varor som avses i andra stycket lämna nödvändigt biträde vid undersökningen. För uttaget prov betalas inte ersättning. Ett beslut om föreläggande eller förbud får förenas med vite. Om tillträde eller biträde vägras får Läkemedelsverket också förelägga vite.

11 a §¹¹

För att täcka statens kostnader för kontrollen av narkotika *och av ämnen som kan användas vid olaglig tillverkning av narkotika* skall den som söker eller har erhållit tillstånd enligt 3–5 §§ betala särskilda avgifter som bestäms av regeringen. *Detsamma gäller den som söker eller har erhållit tillstånd eller gör anmälan som avses i 7 c § eller i förordning (EEG) nr 3677/90.*

För att täcka statens kostnader för kontrollen av narkotika skall den som söker eller har erhållit tillstånd enligt 3–5 §§ betala särskilda avgifter som bestäms av regeringen. *Även den som söker tillstånd eller registrering enligt förordning (EG) nr 273/2004 eller förordning (EG) nr 111/2005 skall betala särskilda avgifter som bestäms av regeringen.*

12 §¹²

Regeringen får i fråga om import, export, transit, tillverkning, handel, transport, förvaring, förordnande, utlämnande, anteckningar och märkning *besluta om* ytterligare föreskrifter.

Regeringen får överlåta till Läkemedelsverket och Tullverket att besluta om sådana föreskrifter.

Regeringen, *eller efter regeringens bemyndigande, Läkemedelsverket och Tullverket* får i fråga om import, export, transit, tillverkning, handel, transport, förvaring, förordnande, utlämnande, anteckningar och märkning *av narkotika meddela* ytterligare föreskrifter.

13 §¹³

Till böter eller fängelse i högst ett år döms, om gärningen inte är

Till böter eller fängelse i högst ett år döms, om gärningen inte är

¹¹ Senaste lydelse 1995:476.

¹² Senaste lydelse 1999:419.

¹³ Senaste lydelse 2000:1247.

belagd med straff enligt narkotikastrafflagen (1968:64) eller enligt lagen (2000:1225) om straff för smuggling, den som uppsåtligen eller av oaktsamhet

1. bedriver sådan verksamhet som avses i 7 c § eller i förordning (EEG) nr 3677/90 utan erforderligt tillstånd eller utan att föreskriven anmälan om verksamheten gjorts,

2. bryter mot 6 § andra stycket, 9 § eller 9 a §, eller mot bestämmelserna om dokumentation, anteckningar eller märkning i förordning (EEG) nr 3677/90,

3. åsidosätter föreskrift som meddelats med stöd av denna lag, eller

4. lämnar oriktig uppgift i ärende om tillstånd eller i anmälan om verksamhet enligt denna lag eller enligt förordning (EEG) nr 3677/90.

I ringa fall skall inte dömas till ansvar.

belagd med straff enligt narkotikastrafflagen (1968:64) eller enligt lagen (2000:1225) om straff för smuggling, den som uppsåtligen eller av oaktsamhet

1. bedriver sådan verksamhet som avses i förordning (EG) nr 273/2004 eller förordning (EG) nr 111/2005 utan erforderligt tillstånd eller utan att föreskriven registrering av verksamheten gjorts,

2. bryter mot 6 § andra stycket, 9 § eller 9 a §, eller mot bestämmelserna i förordning (EG) nr 273/2004 eller förordning (EG) nr 111/2005 om

a) att utse, anmäla och uppdatera uppgifter om ansvarig person,

b) att uppdatera adressuppgifter,

c) kundförsäkringar,

d) dokumentation,

e) märkning, eller

f) att underrätta om sina transaktioner,

3. åsidosätter föreskrift som meddelats med stöd av denna lag, eller

4. lämnar oriktig uppgift i ärende om tillstånd eller registrering av verksamhet enligt denna lag eller enligt förordning (EG) nr 273/2004 eller förordning (EG) nr 111/2005.

13 a §¹⁴

Ämne som avses i 7 a § och som har varit föremål för brott enligt 13 § eller värdet därav samt utbyte av sådant brott skall förklaras förverkat om det inte är uppenbart oskäligt.

Narkotikaprekursor som har varit föremål för brott enligt 13 § eller värdet därav samt utbyte av sådant brott skall förklaras förverkat, om det inte är uppenbart oskäligt.

¹⁴ Senaste lydelse 1993:361.

14 §¹⁵

Beslut som Apoteket Aktiebolag meddelat i fråga om intyg som avses i 3 a § får överklagas till Läkemedelsverket. Beslut som Läkemedelsverket eller Tullverket i ett enskilt fall meddelat enligt denna lag eller enligt en föreskrift som meddelats med stöd av lagen får överklagas hos allmän förvaltningsdomstol.

Beslut som Apoteket Aktiebolag meddelat i fråga om intyg som avses i 3 a § får överklagas till Läkemedelsverket. Beslut som Läkemedelsverket eller Tullverket i ett enskilt fall meddelat enligt denna lag, *enligt förordning (EG) nr 273/2004 eller förordning (EG) nr 111/2005* eller enligt en föreskrift som meddelats med stöd av lagen får överklagas hos allmän förvaltningsdomstol.

Prövningstillstånd krävs vid överklagande till kammarrätten.

Beslut som Läkemedelsverket, Tullverket, länsrätten eller kammarrätten i ett enskilt fall meddelar skall gälla omedelbart, om inte annat beslutas.

-
1. Denna lag träder i kraft den 18 augusti 2005.
 2. Tillstånd som meddelats före ikraftträdandet gäller enligt det meddelade tillståndet.

¹⁵ Senaste lydelse 2001:1282.

2.2 Förslag till lag om ändring i lagen (1999:42) om förbud mot vissa hälsofarliga varor

Härigenom föreskrivs¹ att 3 och 6 §§ lagen (1999:42) om förbud mot vissa hälsofarliga varor skall ha följande lydelse.

Nuvarande lydelse

Föreslagen lydelse

3 §

Varor som avses i denna lag får inte

1. införas till landet,
2. överlåtas,
3. framställas,
4. förvärvas i överlåtelsesyfte,
5. bjudas ut till försäljning, eller
6. innehas.

Första stycket tillämpas inte om Läkemedelsverket för ett särskilt fall har meddelat tillstånd till hantering för ett vetenskapligt eller industriellt ändamål.

Varor som avses i denna lag får inte *utan tillstånd*

1. införas till landet,
2. överlåtas,
3. framställas,
4. förvärvas i överlåtelsesyfte,
5. bjudas ut till försäljning, eller
6. innehas.

Regeringen eller den myndighet regeringen bestämmer får meddela tillstånd till hantering för ett vetenskapligt eller industriellt ändamål. Tillstånd får förenas med de villkor som behövs, såväl i samband med beslutet om tillstånd som senare under tillståndstiden.

Ett tillstånd får återkallas, om

1. *tillståndet inte längre utnyttjas, eller*

2. tillståndshavaren i väsentlig mån brutit mot ett meddelat villkor eller inte följer bestämmelserna i denna lag.

Regeringen eller den myndighet regeringen bestämmer får meddela föreskrifter om undantag från kravet på tillstånd.

¹ Se Europaparlamentets och rådets direktiv 98/34/EG av den 22 juni 1998 om ett informationsförfarande beträffande tekniska standarder och föreskrifter (EGT L 204, 21.7.1998, s. 37, Celex 31998L0034), ändrat genom rådets direktiv 98/48/EG (EGT L 217, 5.8.1998, s. 18, Celex 31998L0048).

6 §

Läkemedelsverkets beslut enligt
3 § andra stycket får överklagas
hos allmän förvaltningsdomstol.

Beslut av förvaltningsmyndighet
i fråga om tillstånd eller återkal-
lande av tillstånd enligt 3 § andra
eller tredje stycket får överklagas
hos allmän förvaltningsdomstol.

Prövningstillstånd krävs vid överklagande till kammarrätten.

-
1. Denna lag träder i kraft den dag regeringen bestämmer.
 2. Tillstånd som Läkemedelsverket har meddelat före ikraftträdandet skall gälla enligt det meddelade tillståndet, såvida inte föreskrifter om undantag från kravet på tillstånd som har meddelats enligt 3 § fjärde stycket omfattar även sådant fall som tillståndet avser.